

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje do četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. še se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. — Opravištvo, na katero naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Govor dr. Vošnjaka

v štajerskem deželnem zboru.

Po obširnih govorih mojih predgovornikov mi ne bode lahko mogoče povedati dosta novega. A resnica se nikoli prevečkrat ne pove, zlasti v tej zbornici ne, v katerej pri večini se še zmirom nahajajo gluha ušesa (oho-klici ustavovercev), da si sedanji splošni položaj v deželi in državi vam dovolj glasno kliče: izpoznavajte, in vrnite se na boljši pot.

Zares žalostna podoba je, katero nam kažejo gospodarske razmere ljudstva v obče in naše deželne finance posebej.

Deželne priklade so v poslednjih letih silno narastle. Zraven državnih davkov in deželne priklade pritiskajo ubozega davkoplačevalca, ki bi moral vedno odprti žep imeti, okrajni zastopi z 20 do 40% in občinski zastopi s 15 do 20% i še višjimi na davke prikladami.

Tako visoki davki bi se dali prenašati v deželi, v katerej cvete trgovina in obrtnija, kjer ima kmetijski posestnik dobra rodovitna zemljišča, na katerih vsako leto dosta pridela in svoje pridelke lahko ter drago prodaje. Kako je v tem oziru pri nas, tega mi nij treba obširno razkladati. Kar vidimo v deželi, je sila in siromaštvo; kar slišimo, so tožbe in pritožbe; k temu stopa naravnost obup in pesimizem, kateri je res opravičen v takih neznošnih okoliščinah.

Iz poročila deželnega odbora poizvedamo, da iznaša neplačana deželna priklada samo v lanskem letu pol milijona gld.; v uradnem graškem časniku lahko beremo celo vrsto oznanil o dražbah kmetijskih posestev zaradi zaostalih davkov. Trgovina peša, obrtniki in rokodelci si komaj toliko zaslužijo, da se preživijo; kmetijski posestniki v mnogih krajih ne-

majo več toliko, da bi vsaj lakote ne trpeli, celo toliko ne, da bi si potrebne soli kupovali. Kar se je prihranilo v prejšnjih boljših časih, davno jo uže použito; davki se ne plačajo več iz prislužkov in doneskov od kapitala, temu iz kapitala samega, z jedno besedo: primanjkljaj povsodi, v državi, deželi, okrajih občinah in neštevilnih familijah.

Ako iščemo po uzrokih tega slabega položaja, najdemo jih v prevelikih javnih bremenih, davkih i prikladih, a nasproti v premalih prihodkih ljudstva. Od jedne in iste stvari se zdaj plača najmenj dvakrat, pa tudi trikrat ali štirikrat toliko davka, kakor pred 20 leti; naši prihodki pa se niti daleko niso v tej razmeri povečali, pri zemljiških imamo celo manjše prihodke, zlasti pri vinogradih, od kar je naša meja odprta za ogersko-hrvatska vina.

Ker tedaj vemo in priznati moramo, da bodo davki in priklade če se ne znižajo, ljudstvo potlačili in tako tudi deželo uničili, ali nij silno treba, da se vsi skupaj potrudimo, kolikor je v našem delokrogu mogoče, olajšati javna bremena? Ali nij naša sveta dolžnost, da s celim vplivom deželnega zbora na to delamo, da se tudi v državi, v cesarstvu tako vlada, kakor zahtevajo želje in potrebe večine avstrijskih narodov in dežel? Kajti mi smo jeden del cele države in imamo pravico, da izrečemo svoje mnenje.

Kar zadeva prvi del naše naloge, oskrbovanje dežele in deželnega fonda, skrbeti nam je, da se z deželnimi denarji kar mogoče varčno ravna, da se varujemo vsacega troška, ki nij neobhodno potreben in tako prihranimo deželo pred večjim primanjkljajem. A večidel stroškov, katera težijo deželo, izvirajo iz postav, katere je deželnega zbora večina sklenila, ki se tedaj za zdaj ne dajo

zmanjšati. A ne da se tajiti, da je deželni zbor v nedavno preteklih letih pod vplivom tako zvanega gospodarskega razcvetja, deželi nakladal stroške, katere zdaj teško prenašamo. Ravnal je pač po slabem izgledu v središču cesarstva, na Dunaji, kjer so se iz dežel pritekochi denarji lehkomišelnopotratili. Pri deželnih stroških se tedaj ne bo dalo kaj izdatnega prihraniti, ker jih niti pri dobrodejnih zavodih, niti pri šolstvu, niti pri cestah ne moremo dosta znižati. No vsa deželna priklada, ki iznaša 1 milijon 700.000 gld., je le 12 del vseh davkov, kateri se plačajo v celej deželi. Štajerska namreč blizu dvajset milijonov gld. direktnega in nedirektnega davka (uzitnina, koleki in pristojbine, loto, tobak, sol itd.) z vsemi prikladami vred plača.

Država (cesarstvo) potegne od teh 20 milijonov nad 14 milijonov, namreč 4 milijone 420.000 gld. direktnega in 10 milijonov gld. nedirektnega davka. In kaj podaja nam za to ogromno svoto centralistična država? Drago, a slabo upravo, povsodi šopirujočo se birokracijo in nam Slovanom še posebej vedni boj protinašej narodnosti.

Deželna priklada in vse finančno stanje dežele, je v zvezi s celo javno upravo, z gospodarstvom v središču državi navzgor, v okrajih in občinah navzdol. Zato ne smemo samo, temu celu moramo vprašati, kako vpliva sedaj vladajoči politični sistem na finančno stanje dežele, ter na materialne in duševne interese prebivalcev, bodi si nemške ali slovanske narodnosti? in kako bi se moral preinaciti ta politični sistem, kateri je po našem mnenju pogubljiv za Avstrijo in za njene narode in dežele.

Uže jeden mojih predgovornikov (g. M.

Listek.

Ženstvo v slovenski narodni pesni.

(Govoril v ljubljanskej čitalnici drd. Ivan Tavčar.)
(Dalje.)

Milejši se še nij opevala krasota ženske in tacih idej ima pač malo tudi pevcev velikan Henrik Heine. Pač je tudi v resnici poetična ta „sestrica“ junakov. Takšno mehko dekle, katero je v prečudnej ljubezni udano svojemu bratu, občudovajoče junaške lastnosti njegove. Brat pa se ne meni mnogo za njo, in le kadar jo potrebuje pride k njej in se spomni njene ljubezni. In kako ginljivo je pri sestri kralja Matjaža. V Celji, pod lipico zeleno leži na belih rjuhah, na blazinah iz turške drage preje, pri belem dnevu in hudo bolan, ker ga je bil Bobnar zavoljo lepe svoje žene

— obodil mož srditi,

Da ne bo več zdr v morbiti.

Tedaj pa pokliče kralj Matjaž sestrico svojo „ves obvezan in krvav“ in jej reče, da naj mu gre gledat rane pekoče,

Al so črne, al' rudeče,

Ak rudeče so, ji reče,

Naj kdo po zdravnika teče,

Da mi grenko smrt odverne;

Če so moje rane črne,

Sestra več ne bo mi bolj,

Pošli mi po sveto olje! —

In šla je gledat rane mu skeleče, z žalostno dušo trepetajoča, ali

Oh do srca so skopane,

Črne bratec tvoje rane;

Vedno kralj sem te svarila,

Ne lotit se žen prosila.

Srčne rane žene tuje! —

Kolikokrat ga je svarila in mu dajala svete dobre ali nij jih poslušal in sedaj mora zavoljo tega umreti. Tako se nahaja v naših

narodnih mnogokrat ta sestrice in če tudi nij iste idealne poezije krog nje, katera obseva grško Antigono, vendar je jedna najmilejših osob našega narodnega pesništva. Prav iz življenja vzeta, kakor jo ima morda marsikdo izmed nas, krotko in tiho osobo domače hiše, katerej se človek mnogokrat izroči, če ima kakor kralj Matjaž rane skeleče, da mu vlije vanje tolažbe svoje.

Ta ženska osoba, katera nam v epičnem delu našega narodnega pesništva tolikokrat nasproti pride je pa nadalje „gospa“, „žlahna gospa.“ In še bodemo pozneje videli, kako, da je v liricnem delu naše narodne poezije ozir jeman bolj na kmetijske zadeve, kadar je govorica o zakonskem stanu, moramo reči, da se v epičnem delu jemlje ozir samo na gospodo in na iste čase, ko je po visokih gradovih gospodovalo vitežstvo, ko so stopale še tiste drobne gospé iz obzidanih vrhov navzdol v dolino mej svoje podložnike v obilno nagu-

Herman) je naštel vse grehe centralistične države, torej hočem slavno zbornico samo na nekatere reči opozoriti. Zakaj bi ne bila mogoča in izvedljiva sprava v avstrijskih deželah, kakoršna se je mej Ogersko in Hrvatsko izvršila? Hrvatska ima svojo deželno upravo in le jeden del davkov za skupne zadeve v Budim-Pešto pošilja; ima samo jedno od kralja imenovano, a deželnemu zboru odgovorno deželno vlado, v ogerskem ministerskem svetu pa je Hrvatska zastopana po jednom ministru. Vse šolstvo od ljudske do najvišjih šol spada v delokrog deželnega zbora Hrvatski ban, ki je v jedni osebi cesarski namestnik in deželni glavar, ima pod soboj predstojnike raznih uradov za upravo, pravosodje, šolstvo, finance itd. in sploh vse kraljeve uradnike v deželi.

A kako pri nas? Mi imamo na čelu dežele, od cesarja imenovanega c. k. namestnika, kateri pa nij odgovoren deželnemu zboru. Isto tako na čelu dežele stoji deželni glavar, ki je sicer od cesarja imenovan, pa deželnemu zboru odgovoren in se za čas šestletne dobe deželnega zbora ne more odstaviti. C. k. namestniku so podložni c. k. uradniki pri namestništvu, pomagalni uradi, stavbeni in finančni uradi, okrajna glavarstva, šolski nadzorniki, c. k. okrajni zdravniki itd. C. k. uradniki so imenovani od cesarja in samo cesarju odgovorni.

Zraven deželnega glavarja stoji deželni odbor šestih od deželnega zbora izvoljenih mož. Vsak deželni odbornik ima svoj uradni oddelek, blizu tako, kakor c. kr. namestniški svetovanci. A deželni odborniki niso stalno, ampak le za odločeni čas nastavljeni; pri volitvah se gleda pred vsem na politično mišljenje, tudi plača nij tako visoka, da bi se moglo zahtevati, naj izvoljeni odbornik ves svoj čas in trud temu poslu žrtvuje. Odborništvo je navadno le postransko delo, osebe se bodo večkrat spreminjale in vse to na kvar javnej upravi.

V okrajih imamo zraven c. kr. okrajnih glavarjev izvoljene okrajne načelnike z okrajnimi odbori. Čudim se, da se to dvojno gospodstvo nij tudi navzgor nadaljevalo in da se nij na Dunaji zraven c. kr. ministrov nastavljal državni odbor s svojimi posebnimi uradi. Le občina, najnižji člen v državni upravi, ona je jedina; nositi mora gospodstvo, ki se nad njo razdvoji v c. kr. in deželnih uradih.

Občina je nákovalo, na katerega bijejo vsi c. kr. organi od c. kr. okrajnega glavarja in c. kr. davkarije, do c. kr. namestništva v Gradci na jedni strani, a na drugi strani okrajni odbor, okrajni šolski svet in deželni odbor. Ubogi občinski predstojnik le pregosto na sebi čuti resnico prislovice: Teško je dvema gospodoma služiti.

Taka javna uprava pa nij samo nepraktična in težavna, temuč tudi zelo draga. Zakaj bi se ne prepustilo deželam ali deželnim skupinam, katere bi se po narodnostih zložile, da si upravo doma uredijo, kakor se jim prav in dobro zdi, državi pa bi plačali odločeni del svojih davkov, kakor Hrvatska Ogerskej.

Dežele bi si gotovo ne bile nakladale tako drago in zamotano javno upravo, kakoršna se jim je iz Dunaja usilila. Dežele ali deželne skupine bi si politično upravo, pravosodje, šolstvo, davkarske in sploh finančne urade po svojih potrebah uredile gotovo tako, da bi ne bilo treba davkoplačevalcev preveč stiskati; lahko bi od svojih prihodkov odločeni del oddale za skupne državne zadeve, a si še toliko prihranili, da bi imele kaj v roke vzeti, za povzdigo ljudskega blagostanja.

Centralizem je Avstrijo, ker v protivji proti njenemu zgodovinskemu razvoju in posebno proti narodnostim, ne samo materialno hudo poškodoval, ampak je tudi najbolj zakrivil združbo mej raznimi narodi. Baš v tem trenutku se centralizem v Avstriji naslanja na jeden del Nemcev, ker zdatni del nemškega národa v Avstriji ostro protivi centralizmu; naslanja se dalje na uskoke iz nenemških narodnosti, na zavržene in zaničevane odpadnike. Kako pa je mogoče, da mali oddelek prebivalstva, kateri le 5. ali 6. del vsega avstrijskega ljudstva zastopa, v celej državi vladno silo v rokah ima? Kako bi ne? Volilni redi za deželne zbornice in za državni zbor so tako umetno narejeni, da ima velika večina ljudstva le pičlo število poslancev voliti, ki so potem v zborih v majšini. Poslanec profesor Michl je očital g. knezu Lichtensteinu, da njegov govor o krivicah volilnega reda za deželni zbor denes nij na pravem mestu, ker je le deželni proračun na dnevnem redu. A baš volilni red odločuje sestavo zbornice, zbornica daja postavo za deželo, postavave vplivajo na gospodarske razmere dežele

i ljudstva; tedaj se sme govoriti o volilnem redu i to z večjo pravico, nego o marsičem, kar je na primer poslanec baron Walterskirchen v svoj govor opletal.

Centralizem si je moral, da si ohrani svoje gospodstvo, ustvarjati sebi popolnem udani uradniški stan, celo armado c. k. uradnikov, ki le od središča države, Dunaja, odvisé ter interesom dežele i narodov pogosto malomarno, če ne sovražno nasproti stoje. Uradniki pa morajo dobre plače dobivati. Nata način sije centralistična stranka v vseh krajih dežele nastavila svoje ljudi, ki jej pri volitvah pomagajo na ljudstvo pritiskavati. Tako potroša država dosta denarjev, se ve da na stroške davkoplačevalcev in je tudi dežele, okraje in občine zapeljala k nepotrebnim stroškom.

A centralizem je še več storil. Da bi si pridobila mej čisto slovanskim prebivalstvom, mej Čehi in Slovenci, vselej zanesljive privržence, dosegla je centralistična stranka, da vlada na višja pa včasih celo na nižja uradniška mesta nastavlja samo take može, ki se posebno odlikujejo po svojim nespoštovanji, če ne sovražstvu slovenske narodnosti. (Oho-klici ustavakov.)

Deželni glavar: Jaz bi vendar jedenkrat za vselej prosil, da bi se opustila taka očitanja proti stanu c. kr. uradnikov, kakor, da bi uradniški stan bil v sovražnem protivji proti ljudstvu v tem, ko le postavam služi.

Dr. Vošnjak: Na to opombo g. deželnega glavarja bi se dosta dalo ugovarjati; lahko bi dokazal, da je mnogo uradnikov, kise antipatično da ne rabim hujšega izraza proti slovanskim národom obnašajo. Vlada proti nam Slovincem uže tako daleč sega, da v slovenskih krajih nastavlja sodniške uradnike, ki niti besede slovenske ne znajo ter se poslužujejo kacega diurnista ali beriča, kateri jim prevede izreke slovenskih strank. Ali tako ravnanje ne lomi postave, katera od vsacega sodnika odločno in brez-pogojno zahteva, da razume jezik, katerega zaslišana stranka govori?

Tudi večina našega deželnega zbora, ki se sama zove ustavoverno, 19. člen baš onih osnovnih postav, katere so sklenili zaupni možje te stranke, vedno pozablja in povsodi prezira národne želje in potrebe Slovincem na Stajerskem.

banih oblekah, ali so pa jezdarile z mladimi paži na lov s sokolom na belem prstu. Bili so to časi romantike in brezbrojno romanov se je dopolnilo v teh obzidanih gnjezdih. In da se nij tedanjó življenje godilo tako laheno, da je uže tedaj visoko metalo svoje valove, ter so strasti preobdajale srca in da je prevara in goljufija bivala tudi mej to visoko gospodo, razodene en sam pogled v naša národno pesen. Ta žlahna gospa, katera se spreha, pa gre odperat line široke in zret v daljno polje, navadno je ženska lehkega srca, in kadar človek prebera te slovenske romance, vidi jo kar pred očmi, tako da bi je lahko z barvami dejal na platno, svetlih očes in cvetočih lic. Krasoto njeno pa opeva naš národni pesnik najlepše v pesni „od rimske grofinje.“ Ko sta rimski grof in njegova gospa po kamri hodila in se jako „kregala,“ prijel jo je čez pas in vrgel jo je čez okno v bistro vodo. Ali ko je gledal čez okno za njo preobdali so ga spomini na njeno lepoto in srce je pozabilo, har mu

je bila storila in kakor s kesanjem izdihnil je za njo?

„Lepe moje bele roke!
Ki delale so zmiraj rade,
Lepi moj beli život!
Zdaj te bodo ribe jedle;
Lepe moje črne oči!
Po bistri vodi plavajo,
Pa zame nič ne marajo! —“

Taka je bila rimska grofinja in take so vse te žlahne gospe naše národne pesni.

Z nekako čudno slastjo pije življenje taka gospa, radostna in vesela, dokler jej se ve ne pride zadnja ura in neizreče obsodbe nad njo njen „gospod.“ In tudi tu so drobne naše národne pesni tragedije same ob sebi, cvetlice, ki poganjajo iz krvave zemlje. Tužne socialne razmere pa se odkrijejo pod vsako črko.

V časih se pa tem gospem tudi ne godi tako dobro, včasih je reč tudi malo drugača. Šopirnega viteza je dobila in občutiti mora moč divjega soproga, zapuščena sameva na visokem robovju, mej tem, ko se plazi mož za

zverino po gozdovih, ali pa popiva morda in preigrava ves čas svojega življenja. Ali kaj, ko bi to vse uže bilo! Kmalu je tudi pozabljena in druga ima priti na njeno mesto in možkuje naklepe, kako bi jo odstranil — in jo tudi odstrani. Tudi taka revica je naša žlahna gospa, ter pričuje, da se tudi v naši národnej pesni izpolnjuje zakon tiste tragike, katere izvir in uzrok je stvaritev prve ženske.

Toliko o historično - epičnih národnih pesnah.

Sedaj pa se podamo k družemu delu našnjega predavanja, k liričnej národnej poeziji. A tu nas obdaja čisto novo življenje. Epični del naše národne poezije jemlje bolj ozir na gospodo, ali sedaj zapustimo viteške gradove in meščanske sobane in ob roki národnega pevca se podamo na deželo, kjer prbiva pohleven rod in kjer bi človek menil, da nemajo strasti svoje domačije in da so mirna srca in duše. Ali nikdar bi se bolj ne motil! Tu v oddaljenih dolinah, mej osame-

O tem smo se v vsakem zasedanju lahko pričali.

Mi tedaj stojimo sredi popolnem zamotanih razmer a ne samo v gospodarskem in finančialnem, temuč tudi v političnem oziru. Zato bodem glasoval za resolucijo finančnega odbora, a tudi za dostavek, katerega nasvetuje g. poslanec Herman, ker se morajo preiskati kakor finančialne in gospodarske, ne manje tudi politične razmere.

Jugoslovansko bojišče.

Iz Bosne se poroča: Mesto Banjaluka je v veliki nevarnosti pred vstaši, kateri so Prnjavora zaseli in utrdili se ter tako pot mej Banjaluko in Dvorom prerezali. 160 Turkov je bilo prišlo vstaše opazovat, a bili so obkoljeni in vsi posekani, le 10 Turkov je uteklo. — Golubova četa, ki šteje več 1000 mož, dobila je zopet nekaj kanonov in začela streljati na Grahovo. Vsi vodniki imajo cilj čem prej v Sarajevo, glavno mesto Bosne, priti in tam zjediniti svoje moči. — Pri Grmecu je bil boj 2000 vstašev, vojenih od necega Bajalice s 1500 turškimi vojaki (nizami in redifi). Vstaši so zmagali in 220 Turkov pobili in ranili. — V travniškem okraji je frančiškanski frater, nekov Franjo poveljnik. Če on Travnik osvoji bode Sarajevo kmalu vstašem v roke palo. — Turki so 19. aprila skušali Unac zopet nazaj dobiti. Bili so odbiti in zapodeni pustivši 27 mrtvih na mestu. Tudi pri Prjedoru se bojujejo. Turkom zmanjkuje živeža. — Polje bode vse neobdelano ostalo letos.

Iz Zadra se „Pol.“ poroča, da bode naša država svojo vojsko na Dalmatinskej meji na 20.000 mož povišala. Vojaki imajo uže zdaj priklado na dan kakor ob vojski. Rodič je na višji ukaz zopet pribegle nagovarjal, naj se vrnejo v Hercegovino, a rekli so, da ne gredo nazaj.

V Srbijo prihaja iz spodnjega Ogerskega vsak dan po več sto konj za vojsko. Tudi sukno se uvažja. Srbska vlada plačuje polovico teh vojnih potreb precej, drugo pa obeta plačati čez tri mesece. — Nihče ne dvomi v Srbiji, da pride do vojske. Posamezni belgradski trgovci so vladi posodili ovsa in družih naturalij za vojsko.

Belgradski „Istok“ piše: „Sijajne pobebe na bosanskem i hercegovackom bojištu sokole (hrabrijo) i Srbiju. Srbija će skoro delom dokazati, da se u njoj najnoviji neki dogodaji

mogu raztumačiti samo ratobornom groznicom, i da Srbija zna i ozbiljnije što preduzeti od jalovih demonstracija i praznih parada.“ — Da bi le skoro pokazala Srbija, da to res zna!

Na predlog Rusije so tudi vse druge velevlasti v Carigradu Turčiji odsvetovale, napasti Črnogoro in sultan se je udal. Zato sovražniki Slovanstva in naše svobode hudo kriče na Rusijo, rekoč, vstaja bi bila uže davno zadušena, ali Rusija vselej obstreže turško roko, kadar hoče udariti po Črnej gori.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 27. aprila.

Na *Dunaji* so zopet zbrani ministri ogerski in nemški na daljnji dogovor zaradi nagodbe. Minister Unger je ob svojem času slovesno v državnem zboru obljubil, da se cislejtanci ne bodo nič udali. A uže dosedaj so se nekoliko, kar jim britko očitajo ustavoverni listi sami. Oholi Magjari pa hočejo še večje koncesije: svojo samostalno banko, da bi papirnat denar sami delali in posebno tudi ostrejši col na rusko žito, ki se uvažja v Avstrijo in magjarskemu konkurencio dela. Magjarski listi terjajo, naj ministerstvo Tisza rajši odstopi, če ne dobi še večjih koncesij. Nemški listi se hudujejo na nikdar site Magjare. A nazadnje bodo vendar vse sprejeli.

V *gališkem* deželnem zboru so 25. t. m. ostre besede padale na ministra Lasserja in miniserstvo sploh.

Vnane države.

Ruski „Praviteljstveni Vestnik“ zagotavlja, da zveza treh cesarjev nij pretrgana, temuč da bode tudi dalje na to delala, da se v orijentu mir naredi. Vendar vse druge novine v Rusiji tako odločno govoré za kristijanske vstaše, in vse kaže, da velik del Rusije slovansko vstajo podpira. Ko bi le nemškomislečega sedanjega carja več na vladi ne bilo, vse se mora preokreniti.

V *Rumuniji* se bode, kakor se iz Ruščuka javlja, vnanja ali orijentalna politika precej na bolje obrnila, če le Srbija v vojno stopi, kar pa ne smatrajo tam za gotovo, ker velike vlade evropske nasprotujejo.

Francoska vlada je prepovedala shod ljudstva, v katerem bi se bilo zahtevalo pomiloščenje komunardov, češ, da je zakonom protiven. — Pri vprašanji o šolah je rekel minister Wadington: jaz ravno tako spoštujem profesorjevo suktnjo, kakor duhovnikov talar, ali državi prihranjujem, kar jej gre. Cerkveni listi so močno zoper ta izrek, ki kaže, kako bode francoska vlada izpremenila šolsko postavo o višjem uku.

Italijanska vlada je zopet sešlemu se parlamentu predložila osnovo postavé o pro-

daljšnji obroka v katerem smejo denarni papirji cirkulirati.

Grški kralj in kraljica sta prišla v Neapel.

V *angličanskem* parlamentu je poslanec Fawert napovedal nasvetovati nezaupnico ministerstvu, ker je kraljici svetovalo, cesaričin naslov sprejeti.

V *Berlinu* je izstopil iz službe predsednik vnanjega urada Bismarkovega Delbrück, kakor Nemci trdijo, velik diplomat, Bismarkova desna roka in velika podpora. Eni pravijo, da je odstopil zaradi bolezni, drugi, da je z Bismarkom razprl se.

Vlada severo-*amerikanskih* zjedinenih držav je poslala štiri vojne ladije v Matamoras, da varujejo amerikske državljanje.

Domače stvari.

— (Agitacijsko potovanje.) Deželni načelnik g. Widman potuje po Dolenjskem in preiskuje politične urade, ter morda tudi papore razdeljuje.

— (Iz Celovca) se poroča, da dva izmej izvoljenih konservativcev v 3. razredu Rieder in Pamperl nijsta prevzela mandata v mestnem zboru. Napačno je pač voliti koga predno se ga vpraša ali volitev sprejme. Sicer je pa gotovo kak terorizem i tukaj.

— (Založnice.) Iz Vipavskega se piše „Sl.“: Skrajni čas je, da mislimo na kako pomoč sami, kajti če si sami ne pomagamo, kdo li nam bo pomagal! Taka pomoč nij ravno posebna umetnost, ustanovimo si jo lahko sami. Z veseljem bere namreč človek o založnicah ali z adrugah, kakoršne so si jeli zlasti kmetski posestniki po Štajerskem snovati. Taka založnica, v katero bi premožnejši, pa tudi drugi vlagali denar, kar ga začasno ne potrebujejo, proti poštenim obrestim, tisti pa, ki ga potrebujejo in imajo osobni kredit ali pa so drugače varni, dobivali ga na posodo zopet za neprenapete obresti, bila bi za vipavsko dolino neprecenljiva dobrotá, kajti ne le, da bi bil potrebnim denar cenejši, — bi marsikdo, ki mora čakati z obdelovanjem tako dolgo, dokler denarja ne dobi in pri tem marsikaj zamudi, več pridelal, nego pod tako neugodnimi razmerami. Razen tega bi tudi taka založnica (ali založno društvo) imela še brez števila druge koristi za našo rodovitno dolino. — Tedaj, Vipavci! posnemajte brate Štajerce, stopite na lastne noge, da ne boste odvisni od drugih, in skrbite za lastno korist. Jaz sem za sedaj to reč le sprožil, ob priliki morda še

limi gozdovi in samotnim gričevjem biva rod, v katerem srce in duša kipita, v revnih kočah in mej zelenim drevjem, s katerim so obdane gospodujejo strasti in narodna pesen, katera je vzela izvir iz teh krajev, je le prerada takšna mokra poezija, kakor jo je imenoval nekdo.

In če smo uže poprej, pri epičnih pesnih videli, kako da se sučejo le krog ženske, je to pri liričnih toliko bolj razumljivo, ker, ako sem dejal v pričetku, da je prišla z žensko poezija na svet, mora se reči, da je lirika isti del poezije, ki je posvečen jedino le ženski. In tako je tudi slovensk narodni lirik posvetil rožice svojega srca ženski. In če človek bere te krasne pesnice, katere kakor iskre švigajo po vseh slovenskih pokrajinah, navdaja ga pred vsem tista misel, ki je navdajala našega narodnega pesnika, ko je pel:

Ljubezen je bila
Ljubezen še bo,
Ko tebe in mene
Na svetu ne bo.

Ženstvo pa, katero kakor v zrcalu gledamo v tej liriki narodnej, se loči na dve strani. Na jednej stranej je zakonski stan, na drugej pa je prosti stan. In o ženstvu prostega stanu bodem sedaj govoril, govoril s strašno rezervo. Ali vendar bom govoril. Ker zdi se mi, da nepopolno, če še tako kratko, bilo bi branje o ženski v slovenskej narodnej pesni, ako bi se izpustila iz njega slovensko dekle, kateri je, kakor sem omenil, tisti del naše narodne lirike posvečen, ki se suče krog samekega, ali prostega stanu. Slovensko dekle! Priznati se mora, da je reč delikatna, govoriti o slovenskem dekletu. Koliko smo imeli uže mladih pesnikov, kateri so jo opevali in polje le to je v resnici obdelavano uže tako, da mi je težavno dobiti koticčka, kjer bi si mogel izruvatí najmajšo originalno misel. Ali toliko pa rečem, da tako milo, tako nežno še nij bilo opevano slovensko dekle, kot je opevano v našej narodnej liriki.

In zatorej ne bodem iskal originalnih mi-

slij prijel se bom raje narodnega lirika samega in ob njegovej roki bom poskušal načrtati vam, podobo slovenskega dekleta, kakor je stala pred očmi narodnemu pevcu.

Pred vsem se vpraša, kake vrednosti, kacega pomena, da je slovensko dekle? To vprašanje je sila nepotrebno, ker odgovor je uže dan uže sam ob sebi. Ali tudi na to vprašanje odgovarja naš narodni lirik in kliče iz navdušene svoje duše:

O deklíč mlad, o žlahten sad!

In koj potem pristavi, vžgan neizmerne vrednosti slovenskega dekleta, kakor, da bi se spomnil na vse žalostne prigodljeja te zemlje, kakor, da bi se spomnil na slano tega življenja, katera tako rada pada in zamori življenja cvetove, pristavi pravim:

Bogu te hočemo priporočít

Bogu in devici Mariji.

Pri teb' ostani sveti duh!

(Konec prij.)

kaj več o njej, če bom videl, da moja beseda nij pala na skalnata tla ali na kraško zemljo.

— (Otroka zadušila) je pretekle dni tukaj v Kurji vasi neka ženska, ko jo je božjast prijala. Otrok je pri njej spal.

— (Morilca), ki sta pri Škofej Loki ubila mlado deklico in brata ter jej naropala iz skrinje nekaj srebra imajo oba uže ujeta in sta svoj zločin sama priznala.

— (Kakšni so Nemci) to izpoznavajo tudi Hrvati, katerih glasilo „Obzor“ tako-le piše govoreč o germanizaciji na Pruskem: „Niemci su narod silovit, naprama drugim narodom, napose slavenskim vrlo intolerantni i — drzovit. O tom umiju pripovedati već prva stoljeća srednjega vieka. Poznata je okrutnost Karla velikoga proti Slavenom; ružan je to biljeg u životu toga vladara, koji nemogaše izbrisati niti onaj papa rimski, komu pade na um onoga cara proglasiti svetcem. — Njegovi naslednici udariše slavenstvo još i na gore muke. I tako kroz cielu historiju sve do dana današnjega vidimo istu bezobzirnu agresivnost njemačkoga elementa proti slavenskomu. Da postignu svrhu, nebiru baš mnogo medju sredstvi.“

Razne vesti.

* (Kardinal Antoneli) papežev minister je nevarno zbolel.

* (Klofute namesto plače) dobivajo delavci v Carigradu. Nekoliko jih je bilo namreč te dni k Derviš-paši prišlo terjat svoj zaslužen denar. A paša je govornika deputacije oklofotal, potem ga pa še zapreti dal.

* (Kobilice) so v Španiji letos prvo zelenje pokončale in tudi iz Odese se piše, da se tam iste nesreče boje.

* (Požar.) V mestu Rouen na Francoskem je 26. t. m. bil velikanski požar, več hiš je zgorelo, več ljudij je mrtvih in ranjenih.

Tujci.

25. aprila:

Evropa: Glas iz Gradca. — Fajgelj iz Grosupelj. — Kurzthaler iz Domžal.

Pri Slovci: Wiesner iz Brna. — Lengyl iz Kaniže. — Neuman iz Čakovca. — Auchholzer iz Pariza. — Schwarz iz Dunaja.

Pri Maltezi: Monti iz Dunaja. — Böhm iz Pulja. — Putre iz Maribora. — Süß iz Gradca. — Michel iz Dunaja.

Pri Zamorci: Kunstel iz Idrije.

Tržne cene

v Ljubljani 26. aprila t. l.

Pšenica hektoliter 8 gld. 45 kr.; — rež 5 gld. 37 kr.; — ječmen 3 gld. 90 kr.; — oves 3 gld. 90 kr.; — ajda 5 gld. 4 kr.; — prosó 4 gld. 25 kr.; — kornuza 4 gold. 88 kr.; krompir 100 kilogramov 3 gld. 10 kr.; — fižol hektoliter 7 gld. — kr.; masla kilogram — gl. 96 kr.; — mast — gld. 82 kr.; — špeh frišen — gld. 70 kr.; — špeh povojen — gld. 75 kr.; jajce po 1²/₃ kr.; — mleka liter 8 kr.; govednine kilogram 46 kr.; — teletnine 42 kr.; — svinjsko meso 56 kr.; — sena 100 kilogramov 2 gld. 90 kr.; — slame 2 gold. 50 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 9 gold. — kr.; — mehka 6 gld. — kr.

Povabilo

občnemu zboru

družbenikov meščanskega zavoda za umestjenje vojakov v Ljubljani,

kateri bode

30. aprila 1876 do polu dne ob 11. uri v mestnej dvorani.

Vrsta razgovorov:

1. Letno sporočilo in sklep računa za l. 1875.
2. Volitev novega odbora za pregledovanje računa za l. 1876.
3. Volitev petih družbenikov vodstva namesto letos vsled srečkanja izstopivših.
4. Posamezni nasveti. (109)

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

V administraciji „Slov. Naroda“ prodaje se izvrstna

Nova slika

„Vodje i junaci iz ustanka u Bosni i Hercegovini“.

Cena 1 gld. 20 kr.

Dunajska borza 27. aprila.

(Zvratno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovnih	64 gld. 90 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68 50
1860 arž. posjiljo	109 50
Akcije narodne banke	865 —
Kreditne akcije	139 75
London	119 60
Napol.	9 56

Mej množimi anonci, posebno za ure in zlato blago je mnogo tacihi, ki prebivalce po deželi samo sleparijo. Vsak naj bode svarjen za svojo lastno korist pred kupovanjem, kjer firma prodajalec ne garantira zadostno. Vse ure in drugo zlato blago, katero kdo pri meni kupi, izmenjam mu po volji vsak čas, ali pa tudi nazaj sprejemem, to je dokaz najostreje soliditete!

Neverjetno, pa resnično!

Za 10 in 12 gl. prava angleška, srebrna cilindar ura s primerno verižico in medailonom, etuijem, ključkom in petletnim garancijnim listom in po vrhu še jedno rezervno steklo za uro. Ravno iste krono-časomerne ure fino ognjo-pozlačene samo gl. 12.50.

Samo 18 ali 25 gl. prava angleška srebrena anker-ura, savoneta z dvojnimi pokrovom, fino izrezana poleg tudi še verižica in garancijni list.

Samo 13 gl. prava angleška srebrena in ognjo-pozlačena kronometer-ura z verižico vred, z usnjatim etuijem in garancijnim listom.

Samo 16 ali 17 gl. prava angleška Prince of Wales-remontir-ura, najmočnejšega kalibra s kristalnim steklom.

Samo 14 ali 17 gl. prav mala ura za dame iz pravega srebra in ognjo-pozlačena, poleg vratna verižica in garancijni list.

Samo 20 gl. prava angleška fino ognjo-pozlačena srebrena kronometer-ura z dvojnimi plaščem, fino emailirana, poleg tudi še fina verižica, medailon in garancijni list.

Samo 18 ali 20 in 25 gl. najfinejša srebrena prava angleška anker-ura na 15 rubinov poleg verižica, medailon, usnjati etui in garancijni list.

Samo 20 in 25 gl. srebrena remontir-ura brezi ključka za naviti, poleg verižica in medailon.

Samo 40, 50 in 60 gl. zlata ura za dame z dijamanti.

Samo 30, 35 in 40 gl. prava srebrena remontir-ura z dvojnimi plaščem, garantirana in patentirana.

Samo 23, 25, 27 gl. zlata ura za dame z verižico, medailonom in garancijnim listom.

Samo 35, 45, 50 gl. prava angleška zlata anker-ura s kristalnim steklom.

Samo 60, 75, 100 gl. fina zlata remontir-ura s kristalnim steklom. 105 in 115 gl. z dvojnimi plaščem.

Samo 200—300 gl. pravi angleški kronometer z remontiranim dvojnimi plaščem in kristalnim steklom.

Razun tega pak še vsake vrste drugod od kacega drugega anoncirane ure in gotovo cenejši.

Atelier za popravljanje.

Stare ure, dostakrat preljubi družbinski spomeniki popravljajo se, ter onove. Cene popravljanja s petletno garancijo: gld. 1.50, 3, 5 do 10 gld.

C. k. cekini 5 66
Srebro 103 10

Dorško olje

iz sale kitovih jeter,

iz Borgena na Norveškem;

rumeno 1 steklenica 60 kr.; nepremočljivo brez okusa in duha 1 steklenica 80 kr.;

sè železnim jodirom 1 steklenica 1 gold.

Da se ponarejevanju izogne vtisneno bode moje ime na vsakej steklenici.

(53—7) **Gabriel Piccoli,**

lekar, na dunajske cesti v Ljubljani.

Zlatnina.

Od c. kr. kovničnega urada na Dunaji kot pravo izkušeno.

Prstani.

Prstani za dame gl. 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15. Prstani s pečatnikom za gospode gl. 8, 10, 11, 12 do 20.

Poročni prstani gl. 5, 6, 7, 8.

Zlate verižice za ure.

Verižice, kratke s ključkom gld. 17, 20, 25, 30, 35 do 80 v vsakej obliki.

Verižice, dolge z gladkim ali facijoniranim pahačem z biseri gl. 28, 30, 35, 40, 50, 55, 60, 65, 70, 80 do 150.

Zlati medailoni

za gospode in dame.

S pravimi kamenji gl. 14, 16, 18, 20, 24, 30, 35, 40, 45, 50.

Zlate garniture.

Brože in uhani gl. 18, 20, 24, 30, 35, 40.

S pravimi kamenji ali biseri gl. 36, 40, 45, 50 do 200.

Z dijamanti in brilanti gl. 60, 80, 90, 100 do 200

Zlati uhani.

Lečeneči za otroke gl. 1.25, 1.50, 1.75, 2, 3 sè ali brez kamenjček.

Uhani, dolgi ali okrogli sè ali brez kinča, gladki ali pa sè pravim kamenjčkom ali pa v obliki sulice gl. 12, 15, 18, 20 do 30.

Boutoni z dijamanti ali brilanti gl. 50, 55, 90, 100 do 500.

Zlate gumbe za kemisete in manšete.

Z dragocenimi kamenjčki gl. 6, 7, 8, 10, 12, 14, 18, 20.

Zlate brože.

Enojne najnovejše oblike gl. 12, 15, 20 do 25.

S slikami gl. 12, 15, 16 do 40.

Zlati križci.

gl. 6, 7, 8, 9, 10, 12.

Sè biseri ali dragocenimi kamenjčki gl. 8, 9, 10, 12 do 25.

Zlate prsne igle.

V različnih oblikah, Jokey, Sport itd. od gld. 5 do 30.

Sè dragocenimi kamenjčki od gl. 5 do 30.

Sè brilanti gl. 15 do 150.

Zlati brazletji.

Gladki obročki, različne širokosti gld. 18, 20, 26, 30 do 60.

Sè pravim kamenjčkom ali biseri gld. 30, 36, 40, 50 do 80.

Sè brilanti od gl. 80 do 500.

Pismena naročila

izvrše se v 24 urah proti poštnem povzetku ali pripošiljati novece. Na zahtevanje razpošiljajo se tudi ure in zlatnina proti poštnem povzetku za izbiranje, ter se za neobdržano vrača denar nazaj.

Moje cene so vedno nižje, kakor najnižje povsod, ter zahtevam dobička le sedanjemu času primerno.

Vsi, kateri želé nove ure in zlatnino naročiti, Vsi, kateri stave ure ali staro zlatnino za novo izmenjati želé, se nljudno prosijo, da se obrnejo na mojo firmo. (26—13)

Philipp Fromm,

fabrikant ur in zlatnine,

Rothenthurmstrasse šte. 9, nasproti Wollzeffe, DUNAJ.

Naj se ne pozabi naslov.